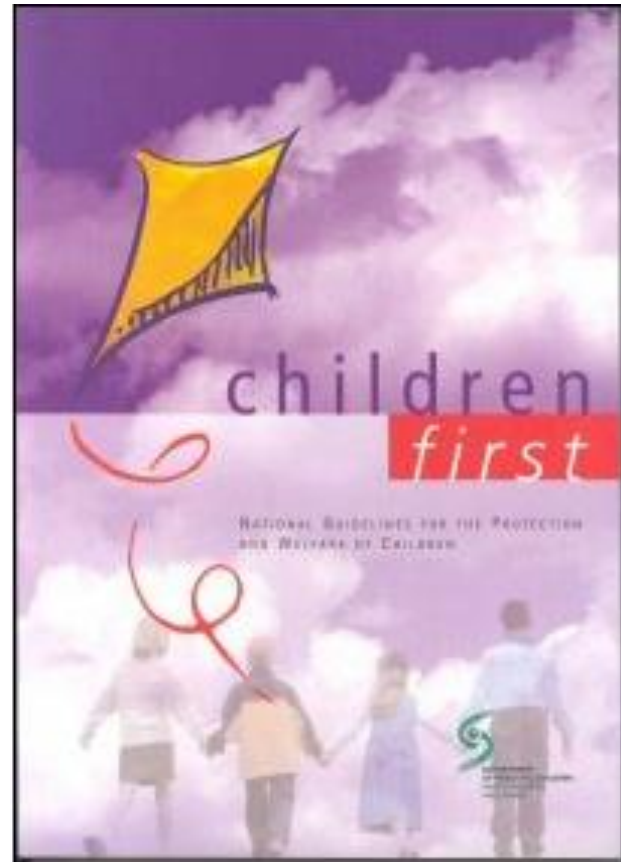
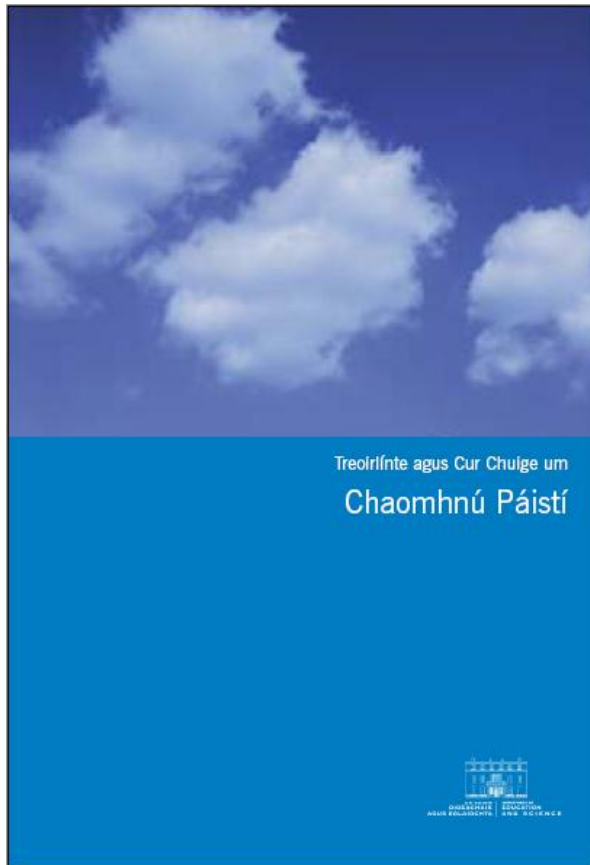

Clár Náisiúnta Traenála do Bhoird Bhainistíochta (Bunscoileanna)

Caomhnú Páistí

2008

Treoiríníte...

Cosaint Leanaí

- Tá dualgas ar scoileanna a chur rompu an caighdeán cúraim is airde agus is féidir a sholáthar do dhaltaí d'fhonn a bhfolláine a chothú agus d'fhonn iad a chosaint ó dhíobháil
- Ní mór Polasaí Cosaint Leanaí de chuid na scoile Treoirínte na Roinne Oideachais agus Eolaíochta a chomhlíonadh
- Polasaithe gaolmhara
  - An Clár Bí Aireach (*Circular 0061/2006*)
  - Cód Iompraíochta
  - Polasaí Frithbhulaíochta.

Treoirlínte na Roinne Oideachais agus Eolaíochta...

- Cuspóir
  - Chun treoir a thabhairt don Bhord Bainistíochta/ phearsanra scoile maidir le déileáil le líomhaintí nó amhrais i dtaca le mí-úsáid leanaí
  - Chun eolas dóthanach a sholáthar don Bhord Bainistíochta le bheith
    - ar an airdeall agus feasach maidir le cad is ceart a dhéanamh i gcásanna a mbíonn imní nó amhras ann i leith mí-úsáid leanaí.
(l. 5 Cosaint Leanaí – Treoirlínte agus Nósanna Imeachta)

Freagrachtaí an Bhoird Bhainistíochta

- Nósanna imeachta soiléire le comhlíonadh nuair a bhíonn amhras ar mhúinteoirí agus ar an bhfoireann chúnta faoi mhí-úsáid leanaí nó má chuirtear in iúl dóibh faoi mhí-úsáid leanaí
- Sainigh ball foirne sinsearach chun sainfhreagracht bheith aige/aici as cosaint leanaí
- Ba cheart don Bhord ionadaí a ainmniú chun gníomhú mura féidir leis an Duine Idirchaidrimh Sainithe bheith i láthair nó ar fáil.

(Ith.8 Treoirlínte agus Nósanna Imeachta um Chaomhnú Páistí)

Freagrachtaí an Bhoird Bhainistíochta *ar leanúint*

- Déan monatóireacht ar leanaí atá i mbaol
- Cabhraigh le seachaint mí-úsáid leanaí trí sholáthar curaclaim *e.g. Clár Oideachais Shóisialta Phearsanta agus Sláinte*
- Cúraimí inseirbhíse a sholáthar don lucht foirne agus don Bhord Bainistíochta
- Nósanna imeachta scríofa a sholáthar chun déiléal le líomhaintí i dtaobh fostaithe.

(1.51 Tosaíocht do Leanaí)

Rólanna...

- Tá príomhfhreagracht ag an mBord Bainistíochta as cúram agus leas daltaí
- Tá cúram dualgais ar an bhfoireann ar fad chun a chinntiú go bhfuil socruithe ann d'fhonn leanaí a chosaint ó dhíobháil
- Tá sainfhreagracht ag an Duine Idirchaidrimh Ainmnithe as cosaint leanaí sa scoil
- Tá rúndacht ríthábhachtach. Níor cheart eolas a roinnt ach ar bhonn riachtanais.

Dualgais an Duine Idirchaidrimh Ainmnithe...

- Gníomhóidh sé/sí mar dhuine idirchaidrimh don scoil maidir leis an déileáil ar fad a bhaineann le Feidhmeannacht na Seirbhíse Sláinte, leis an nGarda Síochána agus le páirtithe eile i dtaobh líomhaintí mí-úsáide. (*l. 8, Treoirlínte na Roinne Oideachais agus Eolaíochta*)
- Tuairisceoidh sé/sí don Chathaoirleach maidir le tagairtí a rinneadh
- Ba cheart go mbeadh sé/sí in ann cóip de Threoirlínte na Roinne Oideachais agus Eolaíochta agus de threoirlíne *Tosaíocht do Leanaí* a sholáthar do phearsanra scoile
- Ba cheart go mbeadh sé/sí ar fáil don lucht foirne i gcomhair comhairliú maidir le hamhrais nó nochtadh mí-úsáide. Coimeádfaidh sé/sí taifid ar na comhairlithe seo
- Coinneoidh sé/sí é/í féin ar an eolas i dtaobh forbairtí reatha maidir le cosaint leanaí

Impleachtaí don Lucht foirne

- Comharthaí féideartha maidir le mí-úsáid a aithint
  - Táscairí a léiríodh i gCaibidil 1 agus Aguisín 3 de Tosaíocht do Leanaí
- Déileáil le nochtadh mí-úsáide ó leanaí
- Taifid a choimeád
- Tuairisciú don Duine Idirchaidrimh Ainmnithe

Comharthaí Mí-úsáide a Aithint

- Tá sé ríthábhachtach go bhfuil gach fostaí feasach ar na cineálacha mí-úsáide a d'fhéadfadh a tharlú do leanbh
- Forairdeall
- Ba chóir é a chur in iúl d'Fheidhmeannacht na Seirbhíse Sláinte i gcónaí má bhíonn amhras réasúnach ar dhuine nó má bhíonn cúis bhuartha réasúnach ag dhuine go ndearnadh mí-úsáid ar leanbh nó go bhfuil mí-úsáid á déanamh ar leanbh
- Ní hamhras réasúnach é amhras nach dtacaíonn aon chomhartha mí-úsáide oibiachtúil leis.

(Ith.8 Treoirínte agus Níosanna Imeachta um Chaomhnú Páistí)

Cineálacha Mí-úsáid Leanaí

- **Faillí**
  - toiliúil
  - imthoisceach
  - díobháil shuntasach
- **Mí-úsáid Mhothúchánach**
  - caidreamh
  - foréigean teaghlaigh

Cineálacha Mí-úsáide Leanaí

- **Mí-úsáid Fhisiciúil**
  - gortú neamhthimpisteach
  - cliseadh ar chosaint
- **Mí-úsáid ghnéis**
  - mí-úsáid neamhthadhaill
  - mí-úsáid tadhaill
  - dúshaothrú

Amhras nó Nochtadh i leith mí-úsáid leanaí a thuairisciú

Nuair a bhíonn cúis amhrais réasúnach ann nó má rinneadh líomhain...

- Ullmhóidh an Duine Idirchaidrimh Ainmnithe tuairisc le cur faoi bhráid an oibrí shóisialta le Feidhmeannacht na Seirbhíse Sláinte
- Nuair is féidir, ba cheart don duine bheith i láthair agus an tuairisc á déanamh, nó d'fhéadfaí an tuairisc a dhéanamh ar an nguthán nó í scríbhinn
- I gcás éigeandála nó mura mbíonn foireann Fheidhmeannacht na Seirbhíse Sláinte i láthair, ba cheart an tuairisc a chur faoi bhráid an Gharda Síochána
- Ba cheart don Duine Idirchaidrimh Ainmnithe é seo a thuairisciú do Chathaoirleach an Bhoird Bhainistíochta
- Comhlánann an Duine Idirchaidrimh Ainmnithe foirm thuairiscithe chaighdeánach chomh cuimsitheach agus is féidir leis/léi (*Féach Aguisín 1, Treoirlínte agus Nósanna Imeachta Cosaint Leanai, An Roinn Oideachais agus Eolaíochta*)
- Ba cheart don Duine Idirchaidrimh Ainmnithe a shocrú ar cheart nó nár cheart é a chur in iúl do thuismitheoirí/chúramóra an linbh

Nuair a thagann buairt chun cinn

Nuair a bhíonn amhras ar an Duine Idirchaidrimh Ainmnithe i dtaobh linbh, ach nach mbíonn sé cinnte ar cheart é a thuairisciú d'Fheidhmeannacht na Seirbhíse Sláinte, ba cheart dó/di comhairle oiriúnach a lorg. Chun é seo a dhéanamh,

- ba cheart don Duine Idirchaidrimh Ainmnithe dul i dteagmháil go neamhfhoirmiúil leis an Oibrí Sóisialta ainmnithe (ar dualgas) chun comhairle oiriúnach a lorg
- ba cheart go mbeadh an Duine Idirchaidrimh Ainmnithe ríshoileir faoi go bhfuil sé/sí ag lorg comhairle agus nach bhfuil sé ag cur cáis ar aghaidh
- Má chuirtear comhairle ar an duine gur cheart an cás a chur ar aghaidh, gníomhóidh an Duine Idirchaidrimh Ainmnithe ar an gcomhairle sin.

Coimeád Taifead

- Tá sé ríthábhachtach go mbeadh taifead ar an eolas ar fad ar fáil
- Ba cheart go dtabharfadh an fhoireann faoi deara cad a chonaic siad agus cathain a chonaic siad é
- Féachfar ar gach taifead mar rún daingean agus coinneoidh an Duine Idirchaidrimh Ainmnithe iad in áit shlán shábháilte
- Saoráil Faisnéise – ní thagann sé i gceist le taifid scoile ach b'fhéidir go dtiocfadh más rud é gur cuireadh tuairiscí ar aghaidh chuig Feidhmeannacht na Seirbhíse Sláinte.

Mí-úsáid Phiara

- Is gá idirdhealú a dhéanamh idir gníomhaíochtaí bulaíochta nó mí-iompraíocht eile agus iompraíocht ghnéasaithe mhíchuí eile
- Nuair a bhíonn líomhaintí nó amhras ann i leith mí-úsáide phiara, leanfaidh an Duine Idirchaidrimh Ainmnithe na nósanna imeachta tuairiscithe céanna
- Inseofar do thuismitheoirí na bpáirtithe ar fad faoi agus cuirfidh an Duine Idirchaidrimh Ainmnithe in iúl don Chathaoirleach é
- Ní mór don íospartach agus don mhí-úsáideoir ar cuireadh an líomhain ina leith araon cloí leis na nósanna imeachta cosaint leanaí
- Déanfaidh scoileanna socruithe chun cruinnithe ar leith a eagrú le thuismitheoirí na leanaí atá i gceist d'fhonn an cheist a réiteach
- Déanfaidh an scoil socruithe chun go laghdófar an fhéidearthacht go dtarlóidh an iompraíocht mhí-úsáide arís.

Comhdhála Cosaint Leanaí

Fóram i gcomhair comhordú eolais ó gach foinse ábhartha, lena n-áirítear fostaithe scoile nuair is gá

- Déanann Feidhmeannacht na Seirbhíse Sláinte iarratas don Duine Idirchaidrimh Ainmnithe ar cheart dó/di dul i gcomhairle le Cathaoirleach an Bhoird
- D'fhéadfadh an Cathaoirleach soiléiriú a lorg tríd an Duine Idirchaidrimh Ainmnithe maidir le cén fáth go m bíonn tinreamh na bhfostaithe scoile riachtanach agus chun a fháil amach cé eile a bheidh i láthair, lena n-áirítear tuismitheoirí agus/nó leanaí
- Má bhíonn buarthaí ann faoi thinreamh na dtuismitheoirí, ba cheart don scoil dul i dteagmháil leis an gcathaoirleach comhdhála i gcomhair treorach
- B'fhéidir go n-iarrfaí ar an bhfostaí scoile tuairisc a sholáthar don chruinniú/chomhdháil (*Féach Aguisín 3, Treoirlínte agus Nósanna Imeachta Cosaint Leanaí, An Roinn Oideachais agus Eolaíochta do thuarascáil pro forma*)

Ag eascairt as Comhdháil

- B'fhéidir go n-iarrfar ar fhostaí scoile súil ghéar a choinneáil ar iompraíocht linbh. B'fhéidir go gcuimseodh sé seo na nithe seo: iompraíocht an linbh a ghrinniú, piarchaidrimh, dul chun cinn scoile nó comhráite neamhfhoirmiúla
- I ngach cás, ba cheart a insint do dhaoine a chuireann a mbuarthaí in iúl nó a phléann a mbuarthaí faoi chúram agus cosaint leanaí le foireann Fheidhmeannacht na Seirbhíse Sláinte maidir leis na céimeanna dóchúla a thógfaidh na daoine proifisiúnta i gceist
- Nuair atá sé oiriúnach agus laistigh de ghnáth-theorainneacha maidir le rúndacht, coinneofar na daoine a thuairiscigh líomhaintí mí-úsaid leanaí ar an eolas i dtaca le torthaí aon fhiosrú nó aon fhiosrúchán ag eascairt as a dtuairisc.

Líomhaintí maidir le Mí-úsáid Leanaí i gcás Fostaithe Scoile

- Ba cheart go lorgódh an Bord Bainistíochta comhairle dlí atá cumasach agus neamhspleách – d'fhéadfaí difríochtaí bheith ann ó thaobh na ndálaí de ó chás go cás
- Tá dhá nós imeachta le leanúint:
  - ag tuairisciú nós imeachta i dtaca leis an líomhain
  - An nós imeachta chun déileáil leis an bhfostaí
- Tá an Duine Idirchaidrimh Ainmnithe freagrach as seo a thuairisciú d'Fheidhmeannacht na Seirbhíse Sláinte
- Tá an Cathaoirleach freagrach as aghaidh a thabhairt ar cheisteanna fostaíochta
- Má dhéantar líomhain mí-úsáide i leith an Duine Idirchaidrimh Ainmnithe, beidh an Cathaoirleach freagrach as tuairisciú d'Fheidhmeannacht na Seirbhíse Sláinte.

Ról an Chathaoirligh

- Cuireann an cathaoirleach in iúl don fhostaí:
  - go ndearnadh líomhain ina t(h)aobh
  - cineál na líomhna
  - ar tuairiscíodh an cás d’Fheidhmeannacht na Seirbhíse Sláinte
- tugann sé cóip den líomhain scríofa don fhostaí
- lorgaíonn sé freagairt i scríbhinn ón bhfostaí
- glacann sé na bearta cosanta cuí
- cuireann sé é seo in iúl don Phatrún agus d’árachóirí na scoile.

Beartha Cosanta

- Má éilíonn cineál na líomhna go ndéanfaí gníomhaíocht láithreach, stiúrann an Cathaoirleach don fhostaí sos fostaíochta a ghlacadh ón scoil le héifeacht láithreach (*saoire riaracháin*)
- Mura bhfuil duine cinnte faoi, téigh i gcomhairle le Feidhmeannacht na Seirbhíse Sláinte/leis na Gardaí
- Tabhair aird mar is cuí ar an gcomhairle a thugtar

Ról an Bhoird Bhainistíochta

- Tionólfaidh an Cathaoirleach cruinniú láithreach de chuid an Bhoird agus cuirfidh sé in iúl do na baill faoi na nithe seo a leanas
  - cineál na líomhna
  - an ghníomhaíocht (na gníomhaíochtaí) a ghlactar
  - torthaí na gcomhairliúchán leis na Gardaí/le Feidhmeannacht na Seirbhíse Sláinte
- Cuir i gcuimhne do bhaill an Bhoird chun cloí le rúndacht dhaingean
- Coimeád miontuairiscí cuí ar an gcruinniú
- Ba cheart deis a thabhairt don duine a dhéanann an líomhain agus don fhostaí chun a gcásanna a chur faoi bhráid an Bhoird Bhainistíochta
- Cuir cinneadh an Bhoird in iúl don Roinn Oideachais agus Eolaíochta agus don Phátrún.

An tAcht um Chosaintí do Dhaoine a Thuairisceoidh Drochúsáid Leanaí (1998)

- Déanann sé foráil do na nithe seo a leanas...
  - díolúine ó dhliteanas sibhialta fad is a dhéantar an tuairisciú “go réasúnach agus de mheon macánta”
  - cosaint d’fhostaithe a thuairiscíonn mí-úsáid leanaí
- Cruthaíonn sé coir maidir le tuairisciú bréagach i dtaca le mí-úsáid leanaí má dhéanann duine tuairisc “agus fios bheith aige/aici go bhfuil an ráiteas sin bréagach” chun daoine neamhchiontacha a chosaint ó thuairiscí mailíseacha
- Pribhléid shrianta.

Impleachtaí

Ní mór nósanna imeachta scoile atá ann, agus nósanna imeachta a bheidh le tabhairt isteach amach anseo, a scrúdú i dtaca le Treoirínite na Roinne Oideachais agus Eolaíochta ar Chaomhnú Páistí mar shampla.

- *Úsáid inghlactha ICT – grianghraif, fístéipeanna, suímh Ghréasáin*
- *Frithbhulaíocht*
- *Tinreamh*
- *Cód Iompraíochta*
- *Gníomhaíochtaí seach-churaclaim*
- *Ionduchtú foirne nua*
- *Taifid a choimeád*
- *Turais scoile agus turais eile*
- *Riachtanais Oideachais Speisialta – teagasc pearsanta, cúram dlúthpháirte...*
- *Maoirsiú*
- *Leanaí a iompar*
- *Nithe eile...*

Gníomhaíocht

Caomhnú Páistí

Tá Bord Bainistíochta nuathofa ag an scoil, tá príomhoide nuacheaptha agus foireann réasúnta óg ann.

Conas is féidir leis an mBord a chinntiú go bhfuil an scoil in ann freagairt go heifeachtach má thagann ceisteanna cosaint leanaí chun cinn?

Caomhnú Páistí

Bhí Bean de Brún ag múineadh faoi thadhaill shábháilte agus mhíshábháilte le linn cheacht Bí Aireach.

I ndiaidh na ceachta, nocht Micheál, duine dá daltaí go raibh rud éigin le hinsint aige di faoi na rudaí a bhí ag tarlú dó sa bhaile.

Cad iad na himpleachtaí a bhaineann leis seo do na daoine seo a leanas...

- Bean de Brún
- an Duine Idirchaidrimh Ainmnithe
- an Cathaoirleach
- baill eile den Bhord Bainistíochta

Caomhnú Páistí

Faigheann Cathaoirleach an Bhoird Bhainistíochta litir shínithe ó iardhalta ag líomhain go ndearna duine atá fós i measc fhoireann na scoile mí-úsáid uirthi.

Cé hiad na céimeanna ar cheart don Chathaoirleach agus don Bhord Bainistíochta a thógáil?

Leitheoireacht Bhunriachtanach

- An Roinn Oideachais agus Eolaíochta (2001) Treoirínte agus Nósanna Imeachta um Chaomhnú Páistí
- An Roinn Sláinte agus Leanaí (1999) *Tosaíocht do Leanaí* Treoirínte Náisiúnta ar Chosaint agus Leas Leanaí
- Cumann Bainisteoirí na mBunscoileanna Caitliceacha (2007) Lámhleabhar Bhaill an Bhoird Bhainistíochta - Águisín 56 agus 56(A)
- An Roinn Oideachais agus Eolaíochta (2007) Lámhleabhair Eolais do Bhoird Bhainistíochta Bunscoile, leathanaigh 26-27

Meabhrúcháin

- Sínítear an Clár
- Críochnaítear meastúcháin agus cuirtear ar ais iad
- Bileoga Eolais
- Déantar socruithe don chéad seisiún eile (*má thagann sé i gceist*)
- Tá siad seo i measc na modúl eile atá ar fáil:
  -